Kaspars ZAVIĻEISKIS

Nesanāk kā tautasdziesmā

- Modernās folkmūzikas grupa Iļģi izdevusi kāzu dziesmu albumu Ne uz vienu dienu

Iļģi šogad svin 25 gadu jubileju, un 24 no tiem grupas sastāvā darbojas koklētājs un dūdinieks Māris Muktupāvels. Viņa aizraušanās ar folkmūziku sākusies vecākā brāļa Valda iespaidā, bet pēcāk Māris jau pats kļuvis par vienu no vērtīgākajiem un aizrautīgākajiem pašmāju tautas mūzikas meistariem.

Pseidorituāli

"Parasti Ilga Reizniece ir runātāja jaunu albumu sakarā," saka Māris. Tomēr viņš par paveikto runā ar gandarījumu, sakot, ka katrs Iļģu albums ir pilnīgi citāds. "Mēs vairs neesam jauni – visiem, izņemot Egonu (Kronbergu – aut. piez.), ir pāri 40 gadiem," turpina Muktupāvels. "Ir izveidojies uzskatu briedums gan dzīves, gan muzikālu izpausmju ziņā. Tāpēc tas, ko šobrīd darām, nav mirkļa aizraušanās. Tā ir pārliecība."

Kāzu dziesmas Iļģi dziedājuši jau kopš saviem pirmsākumiem, taču tikai tagad nolemts tās apvienot. Pats Māris apprecējās pirms 25 gadiem. Toreiz viņa kāzās spēlēja cita folkmūzikas grupa – Skandinieki, kuras dalībnieks tolaik bija arī viņš pats. "Manās kāzās notika arī tautiski rituāli un izdarības, kas tajā laikā bija neparasti..." atminas Māris. "Taču es nevēlējos precēties tāpat, kā visi pārējie. Spēlēju arī lauku kapelā Vecie draugi, kas uzstājās tikai kāzās, un biju atskatījies līdz riebumam visus tos pseidorituālus." Māris atzīst, ka gluži kā tautasdziesmā dzīvot nesanāk. Iļģu jaunais albums saucas Ne uz vienu dienu ar turpinājumu dziesmā – bet uz visu mūžu, taču dzīvē to nav izdevies realizēt – viņš vairs nav kopā ar savu pirmo sievu.

Ar pirkstu sarakstā

Kā tautasdziesmā gribētos dzīvot arī darba ziņā, taču darbs studijā un koncertēšana kopā ar Iļģiem nav vienīgais, ar ko Muktupāvels nodarbojas. Viņš ir arī kāda Rīgas nama pārvaldnieks. "Laimīgi ir tie mūziķi, kas savu maizi nopelna tikai ar mūziku," Māris atzīst, tomēr ar nepacietību gaida brīdi, kad varēs aizmukt no lielpilsētas. Un tam ir pamats, jo ārpus Rīgas – Langstiņos – Māris jau 15 gadu palēnām būvē māju par sapelnīto naudu, neielaižoties kredītos. "Mājas celšana ir mana atpūta," viņš atklāj. "Nebraucu uz kalniem slēpot, nevēlos gulēt smiltīs pie jūras, apmeklēt ārzemju kūrortus."

Pirms dažām dienām mājai jau izdevies palaist apkures sistēmu, tāpēc Māris jūtoties gatavs pamest Rīgu un parādīties tur tikai darba vajadzību spiests. Bez palīgiem mājas celšanā arī gluži neiztikt, un arī apkures sistēma palaista ar speciālistu palīdzību, lai arī Māris smej, ka pēc izglītības ir siltumenerģētiķis. "Baidoties no krievu armijas kara cirvja, savulaik aizgāju uz Tehnisko universitāti, aizgāju pie mācību priekšmetu saraksta, aizvēru acis un dūru ar pirkstu tajā," viņš skaidro. "Kad atvēru acis, tad tai vietā izlasīju – rūpnieciskā siltumenerģētika." Specialitāte iegūta, bet tajā viņš nav strādājis ne dienu.

Svinības mežā

Mūziķim ir divi jau pieauguši bērni no pirmās laulības. Interesanti, ka jaunākais no tiem – 22 gadus vecais Jānis – gājis tēva pēdās – kļuvis par mūziķi un spēlē bungas. Vienubrīd viņš darbojās labus panākumus guvušajā grupā Fuse. "Ar dziesmu Diendienā viņi Radio SWH topā pat apsteidza Iļģus," Māris lepojas.

Tā, protams, ir tikai mirkļa parādība, jo šogad 25 gadus atzīmējošā grupa jau iegūlusi tautas apziņā kā pašmāju tautas mūzikas karognesēji. Īstā svinamā diena būtu 21. aprīlis, taču Māris pačukst, ka grupa izdomās rīkot sev publiskus svētkus siltākā laikā un pilnīgi iespējams, ka tādā vietā, uz kuru cilvēkiem pāris kilometru būšot jāiet pa mežu...

Svinībās noteikti piedalīsies arī grupas draugi, kuru vidū noteikti jāmin Māra brālis – etnomuzikologs Valdis Muktupāvels. Tieši viņš atbildīgs par to, ka jaunākais brālis vispār pievērsies folkmūzikai. "Viņš arī man iemācīja spēlēt pirmos instrumentus – stabulīti, tad basģitāru." Pirmoreiz uz skatuves tagadējais Iļģu dalībnieks arīdzan kāpa kā brāļa grupas dalībnieks – braucis līdzi skatīties, kā tā spēlē ballītēs, un Dignājā

gadījies, ka uz uzstāšanos nebija ieradies basģitārists. "Man pavaicāja – varēsi?" atceras Māris. "Atbildēju – protams!" Tagad viņu jau var uzskatīt par multiinstrumentālistu, lai gan Māris ir tik paškristisks, lai atzītu, ka māk spēlēt tikai kokli. Viela pārdomām daudziem muzikantiem.

***

Māris Muktupāvels

- Mūziķis, grupas Iļģi dalībnieks

- Dzimis 1962. gada 23. decembrī Līvānos

- Mācījies Līvānu 1. vidusskolā, Natālijas Draudziņas vidusskolā Rīgā, Rīgas 3. tehniskajā skolā (pēc neveiksmīga mēģinājuma iestāties Medicīnas akadēmijā) un Rīgas Tehniskajā universitātē (savukārt pēc neveiksmīga mēģinājuma iestāties Ļeņingradas Kinoinženieru institūtā, lai studētu skaņu režiju)

- Strādājis Etnogrāfiskajā brīvdabas muzejā par naktssargu, Iļģuciema kultūras namā par folkloras ansambļa vadītāju, Dailes teātrī par santehniķi

- Tagad ir mājas pārvaldnieks Rīgā

- Spēlējis Skandiniekos, Jaunā mēnesī un joprojām spēlē Iļģos

- Dzīvo kopā ar draudzeni un bērnu, ir divi bērni no pirmās laulības

***

Viedoklis

Valdis Muktupāvels, Māra brālis un etnomuzikologs:

"Tā sanāk, ka tiešām esmu Māri ievilcis folkmūzikā un mūzikā vispār. Turklāt gan ar praktisku darbību, gan ar parauga rādīšanu. Septiņdesmito gadu beigās es mēģināju izveidot vienu otru ansamblīti. Vienā no tiem iesaistīju arī Māri. Dziedājām indiāņu dziesmas. Kad sākās folkloras kustība, biju saistīts ar Skandiniekiem, un manā iespaidā uz turieni aizgāja arī brālis. Esam bijuši kopā arī Iļģu pirmsākumos. 1982. gadā Aizputē notika folkloras festivāls, kurā uzstājās arī Iļģi. Tolaik tajos bija tikai meitas, bet, tā kā mēs ar brāli arī bijām šai festivālā un es biju pazīstams ar Ilgu Reiznieci, tikām uzaicināti kuplināt uzstāšanos.

1990. gadā Ainaram Mielavam ienāca prātā ideja ierakstīt rokdziesmu ar etniskiem instrumentiem. Viņš uzaicināja mani, un es iespēlēju kokles un dūdas dziesmā Pārcēlājs. Tā iekļuva Mikrofona aptaujā, un decembrī vajadzēja arī uzstāties kopā ar grupu. Taču es biju aizbraucisuz Austrāliju, un Ainars izdomāja, ka tad uz skatuves varētu kāpt mans brālis. Tā viņš sāka sadarboties ar Jaunu mēnesi.